

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SMURTINIAIS NUSIKALTIM AIS PADARYTOS ŽALOS KOMPENS AVIMO ĮSTATYMO NR. X-296
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
<p>Europos teisės departamentas prie LR teisingumo ministerijos</p>	<p>1. Projekto 10 straipsnio 3 dalyje ir 19 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad Fondo administratorius surinktus asmens duomenis turi saugoti 10 metų. Atkreipiame dėmesį, kad 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas 2016/679) 5 straipsnio 1 dalies e punkte yra numatomas <i>saugojimo trukmės apribojimo principas</i>, kurio esmė yra tai, kad, <i>inter alia</i>, asmens duomenys turi būti laikomi tokia forma, jog duomenų subjektų tapatybę būtų galima nustatyti ne ilgiau, nei tai būtina tais tikslais, kuriais asmens duomenys yra tvarkomi. Ši nuostata papildomai detalizuota preambulės 39 konstatuojamojoje dalyje nurodant, kad asmens duomenys turi būti tinkami, susiję su tikslais, kuriais jie tvarkomi, ir riboti pagal tai, kiek jų yra būtina turėti atsižvelgiant į tikslus, kuriais jie tvarkomi; tam pirmiausia reikia užtikrinti, kad asmens duomenų saugojimo laikotarpis būtų tikrai minimalus. Atsižvelgdami į tai, siūlome papildomai įvertinti, ar 10 metų duomenų saugojimo laikotarpis yra proporcingas siekiamiems tikslams (pavyzdžiui, ar toks saugojimo terminas yra proporcingas tais atvejais, kai nukentėjusiajam smurtiniu nusikaltimu sveikata buvo sužalota tik nežymiai).</p> <p>2. Atsižvelgdami į Reglamento 2016/1679 nuostatas (konkrečiai į 5 straipsnio 1 dalies c punkte įtvirtintą <i>duomenų kiekio mažinimo principą</i>) ir į šiuo reglamentu siekiamą tikslą (t. y. kad konkretūs asmens duomenys būtų renkami tik tuomet, kai tai yra</p>	<p>Nepritarti.</p> <p>Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo ir valstybės reikalavimo teisės įgyvendinimo procesas susijęs tarpusavyje. Nuo smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensacijos išmokėjimo iki pilno valstybės reikalavimo teisės įgyvendinimo Fondo programos valdytojas gali užturkti nuo iki 9 metų. Taigi visu šiuo laikotarpiu Fondo programos valdytojui gali būti reikalingi asmens duomenys su tikslu, kuriuo jie buvo gauti.</p> <p>Tai pat pažymėtina, kad šiuo metu Seimui pateiktame Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo Nr. X-296 pakeitimo įstatymo projekte (NR. XIII P-1520(2)) įtvirtintas analogiškas asmens duomenų saugojimo terminas.</p> <p>Nepritarti.</p> <p>Įstatymo projekte įgyvendinamas 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių</p>

	<p>būtina), prašome įvertinti, ar Projekto 10 straipsnio 3 dalyje, 14 straipsnio 3 dalyje ir 19 straipsnio 2 dalyje nurodomų asmens duomenų rinkimas yra tikslingas (pavyzdžiui, ar tikslinga kaupti duomenis apie asmens pilietybę).</p> <p>3. Projekto 12 straipsnyje nustatomi reikalavimai informavimui apie priimtą sprendimą dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo. Iš šio straipsnio nėra aišku, ar sprendimas dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos nekompensavimo gali būti skundžiamas teismui. Todėl siūlome papildomai nurodyti, ar tokia galimybe asmenys galės naudotis.</p> <p>4. Atsižvelgdami į tai, kad Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Projektu yra įgyvendinamas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-601/14, LINESIS sistemoje ties šios bylos sprendimu nurodysime, kad jam reikės įgyvendinančių priemonių. LINESIS sistemoje ties 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/80/EB dėl žalos atlyginimo nusikaltimo aukoms derinamas Projektas turės būti nurodytas kaip šią direktyvą įgyvendinanti priemonė.</p>	<p>duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), todėl šių teisės aktų nuostatos yra suderinamos pagal aukščiau minėtą reglamentą.</p> <p>Duomenys apie asmens pilietybę reikalingi atsižvelgiant į Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą nuo smurtinio nusikaltimo nukentėjusio asmens sąvokos apibrėžimą.</p> <p>Nepritarti.</p> <p>Įstatymo projekto 12 straipsnis reglamentuoja informavimą apie priimtą sprendimą dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo. O Įstatymo projekto 10 straipsnis reglamentuoja prašymų kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą nagrinėjimą, kuriame numatyta ir sprendimų dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo apskundimo tvarka.</p> <p>Pritarti.</p>
--	--	---

<p>Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra</p>	<p>1. <i>Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalyje siūloma numatyti, kad „smurtinis nusikaltimas - Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse nurodyto nusikaltimo sudėties požymių turinti veika, kuria buvo tyčia atimta žmogaus gyvybė, sutrikdyta jo sveikata ar sukeltas fizinis skausmas, arba nusikaltimo žmogaus laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ar neliečiamumui sudėties požymių turinti veika. Smurtinių nusikaltimų sąrašą tvirtina Teisingumo ministerija.</i></p> <p>Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2016 m. spalio 11d. sprendime byloje Nr. C-601/14 pažymėjo, kad pagal 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos Nr. 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (toliau - Direktyva 2004/80/EB) 12 straipsnio 2 dalį „[visos valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinės taisyklės numatytų kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų, padarytų atitinkamose jų teritorijose, aukoms schemas, kurios garantuotų sąžiningą ir atitinkamą fteisingą ir tinkamą] kompensaciją aukoms“. Šioje nuostatoje nenumatyta, kad valstybės narės galėtų apriboti kompensacijų schemas, kurią privalo nustatyti pagal Direktyvą 2004/80/EB, taikymo sritį, į ją įtraukdamos tik dalį jų atitinkamose teritorijose padarytų smurtinių tyčinių nusikaltimų. Jei kompensacijos būtų skiriamos nukentėjusiesiems tik nuo kai kurių smurtinių tyčinių nusikaltimų, Direktyvos 2004/80/EB 12 straipsnio 2 dalis netektų veiksmingumo. Taigi pagal šią nuostatą teisę į žalos kompensavimą turi visi asmenys, nukentėję nuo visų smurtinių nusikaltimų. Kaip matyti iš Įstatymo projekto aiškinamojo rašto, būtent tai siekiama įtvirtinti naujos redakcijos Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatyme.</p> <p>Pagal siūlomą Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalies formuluotę nėra vienareikšmiškai aišku, ar tikrai nuo visų smurtinių nusikaltimų nukentėję asmenys turi teisę į žalos kompensavimą, kadangi pirmu sakiniu įvardijamos nusikaltimų kategorijos, o antrame nurodoma, kad dar papildomai yra tvirtinamas smurtinių nusikaltimų sąrašas. Todėl manome, kad šioje nuostatoje turėtų likti tik pirmasis sakinyss „<i>Lietuvos</i></p>	<p>Nepritarti.</p> <p>BK nėra tokios sąvokos kaip smurtiniai nusikaltimai ar tyčiniai smurtiniai nusikaltimai, tokia sąvoka vartojama tik šiame specialiaame įstatyme, todėl tvirtinamas atskiras smurtinių nusikaltimų sąrašas.</p> <p>Be to, nuo 2005 m. galioja ir Teisingumo ministro patvirtintas smurtinių nusikaltimų sąrašas, todėl manome, kad ir Įstatymo projekte būtina numatyti, kad bus patvirtintas smurtinių nusikaltimų sąrašas. Manome, kad toks sąrašas palengvins darbą ne tik Fondo programos vykdytojui, tačiau atsižvelgiant į tai, kad ne visi nukentėję nuo smurtinių nusikaltimų asmenys pakankamai gerai žino BK, patvirtintas smurtinių nusikaltimų sąrašas nukentėjusiems asmenims leis paprasčiau spręsti ar jų atžvilgiu padarytas smurtinis nusikaltimas patenka į šį sąrašą.</p>
---	--	--

Respublikos baudžiamajame kodekse nurodyto nusikaltimo sudėties požymių turinti veika, kuria buvo tyčia atimta žmogaus gyvybė, sutrikdyta jo sveikata ar sukeltas fizinis skausmas, arba nusikaltimo žmogaus laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ar neliečiamumui sudėties požymių turinti veika“, arba turėtų būti patvirtintas smurtinių nusikaltimų sąrašas ir Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalyje nurodoma, kad smurtinis nusikaltimas yra nusikaltimas, įtrauktas į šį sąrašą.

2. Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 punkte, be viso kito, viena iš sąlygų gauti smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensaciją yra aplinkybė, nurodyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau - BPK) 3 straipsnio 1 dalies 4 ar 7 punkte. Susipažinus su Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo 2008 m. lapkričio 14 d. redakcijos Nr. X-1843 rengimo medžiaga nustatyta, kad smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo avansu viena iš sąlygų, įtvirtinta 8 straipsnio 2 dalies 1 punkte, yra aplinkybė, numatyta BPK 3 straipsnio 1 dalies 3, 4 ar 7 punkte, t. y. kai nusikalstamą veiką padarė asmuo, pagal tarptautinės teisės normas turintis imunitetą nuo baudžiamosios jurisdikcijos, arba nėra kompetentingos institucijos leidimo patraukti baudžiamojon atsakomybėn asmenį, kai šis leidimas pagal įstatymus būtinas; kai veiką padarė asmuo, kuris nusikalstamos veikos padarymo metu dar nebuvo tokio amžiaus, nuo kurio jis atsako pagal baudžiamuosius įstatymus; kai smurtinį nusikaltimą padaręs asmuo miršta. 2017 m. lapkričio 28 d. BPK 3, 233, 235, 254, 303, 305, 307, 309, 327, 331, 387, 444 ir 451 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-805 buvo pakeista BPK 3 straipsnio 1 dalies punktų numeracija, t. y. BPK 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte (anksčiau buvo 4 punktas) numatyta, kad baudžiamasis procesas negali būti pradėdamas, o pradėtas turi būti nutrauktas asmeniui, kuris nusikalstamos veikos padarymo metu dar nebuvo tokio amžiaus, nuo kurio jis atsako pagal baudžiamuosius įstatymus, o 5 punkte (anksčiau buvo 7 punktas) - mirusiajam, išskyrus tuos atvejus, kai byla

Pritarti.

Teikiama pakoreguota 8 straipsnio 1 punkto redakcija:

Smurtiniais nusikaltimais padaryta žala nukentėjusiam asmeniui kompensuojama, jeigu:

1) vyksta baudžiamasis procesas dėl smurtinio nusikaltimo ir nukentėjęs asmuo yra pripažintas civiliniu ieškovu; arba nustatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies 4 ar 7 punkte **3 ar 5 punkte**, 3¹ straipsnio 1 dalyje arba 3² straipsnyje nurodyta aplinkybė; arba įsiteisėjusiu teismo sprendimu konstatuota, kad smurtinį nusikaltimą padarė nepakaltinamas, ribotai pakaltinamas asmuo ar asmuo, kuriam po nusikalstamos veikos padarymo sutriko psichika ir dėl to jis negali suvokti savo veiksmų esmės ar jų valdyti; arba įsiteisėjusiu teismo sprendimu konstatuota, kad padarytas smurtinis nusikaltimas ir nukentėjusiam asmeniui yra priteistas turtinės ir (ar) neturtinės žalos atlyginimas;

	<p>reikalinga mirusiajam reabilituoti arba kitų asmenų bylai atnaujinti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių. Iš Įstatymo projekto turinio matyti, kad į 8 straipsnio 1 punktą siekiama perkelti šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktą. Taigi manome, kad Įstatymo projekto 8 straipsnio 1 punkte yra padaryta techninio pobūdžio klaida ir vietoj „nustatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies 4 ar 7 punkte <...> nurodyta aplinkybė“ turėtų būti nurodyta „nustatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies 3 ar 5 punkte <...> nurodyta aplinkybė“.</p>	
<p>Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija</p>	<p>1. Įstatymo projekto 20 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatyta, jog Teisingumo ministerija, iš Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos gavusi prašymą, privalo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos jį persiųsti Fondo programos vykdytojui, o Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingai institucijai ir prašymą pateikusiam asmeniui teikti šiuos duomenis: nurodyti asmenį ar instituciją, atsakingą už prašymo nagrinėjimą. Iš Įstatymo projekto 20 straipsnio 3 dalies 1 punkto nėra aišku, kokie asmens duomenys apie nurodytą asmenį bus tvarkomi. Taigi siūlome tikslinti Įstatymo projekto 20 straipsnio 3 dalies 1 punktą tvarkomus asmens duomenis nurodant baigtiniu sąrašu.</p>	<p>Pritarti iš dalies.</p> <p>Įstatymo projekto 20 straipsnio 3 dalies 1 punkto esmė yra ta, kad ES valstybės narės kompetentinga institucija, atsiuntusi prašymą ir prašymą pateikęs asmuo, žinotų kuriai institucijai buvo persiųstas prašymas. Atsižvelgiant į šią pastabą bus nurodoma tik institucija, atsakinga už prašymo nagrinėjimą. Teikiama pakoreguota Įstatymo projekto 20 straipsnio 3 dalies 1 punkto redakcija:</p> <p>3. Teisingumo ministerija, iš Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos gavusi prašymą, privalo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos jį persiųsti Fondo programos vykdytojui, o Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingai institucijai ir prašymą pateikusiam asmeniui pateikti šiuos duomenis:</p> <p>1) nurodyti asmenį ar instituciją, atsakingą už prašymo nagrinėjimą;</p>

	<p>2. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL 2016 L 119, p. 1) (toliau – Reglamentas) 5 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta, jog asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kurių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi (<i>duomenų kiekio mažinimo principas</i>).</p> <p>Iš Įstatymo projekto 10 straipsnio 2 dalies nėra aišku, kokia kita informacija bus tvarkoma, todėl negalime įvertinti, ar nebus tvarkomi pertekliniai asmens duomenys. Todėl siūlome pakartotinai apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga tikslinti Įstatymo projekto 10 straipsnio 2 dalį tvarkomus asmens duomenis nurodant baigtiniu sąrašu (<i>jeigu tai yra įmanoma nagrinėjimu atveju</i>).</p> <p>Taip pat Iš Įstatymo projekto 19 straipsnio 2 dalies, kokie kiti asmens duomenys bus tvarkomi, todėl negalime įvertinti, ar nebus tvarkomi pertekliniai asmens duomenys. Todėl siūlome pakartotinai apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga tikslinti Įstatymo projekto 19 straipsnio 2 dalį tvarkomus asmens duomenis nurodant baigtiniu sąrašu (<i>jeigu tai yra įmanoma nagrinėjimu atveju</i>).</p>	<p>Nepritarti.</p> <p>Įstatymo projekte negalime įtvirtinti baigtinio tvarkomų asmens duomenų sąrašo, kadangi situacijų gali būti įvairių: nagrinėjami prašymai jautriais ir sudėtingais asmenims klausimais, todėl manome, kad Fondo programos vykdytojas turėtų disponuoti visa informacija, reikalinga sprendimams priimti. Pažymėtina ir tai, kad praktikoje atvejų, kai reikia papildomų asmens duomenų, nei yra numatyta, pasitaiko itin retai, todėl ši aplinkybė neturės reikšmingos įtakos asmens duomenų pertekliniam naudojimui, be to numatyti kokių konkrečiai duomenų gali prireikti tam tikroje situacijoje neįmanoma.</p>
--	---	--

**Lietuvos Respublikos
finansų ministerija**

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad projektui įgyvendinti dėl smurtinio nusikaltimo sąvokos išplėtimo ir naujos kompensavimo tvarkos nuo 2021 m. sausio 1 d. taikymo prireiks apie 11 mln. Eur lėšų iš valstybės biudžeto. Be to, siekiant užtikrinti tinkamą Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo programos vykdytojo funkcijų atlikimą, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai (toliau – VGTP) reikalingos lėšos papildomiems 10-12 etatams išlaikyti. Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 25 d. pasitarimo (protokolas Nr. 19, 4 klausimas) sprendimus, siūlome išmokėtų kompensacijų išieškojimo vykdymą perduoti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai, turinčiai daugiau patirties šiame procese ir išieškančiai nesumokėtas valstybinio socialinio draudimo išmokas ir vaikų išlaikymo išmokas.

Taip pat siūlome tikslinti įstatymo projekto aiškinamąjį raštą dėl lėšų poreikio papildomoms VGTP pareigybėms steigti. Kartu manome, kad pareigybių skaičius žalos kompensavimui vykdyti turėtų būti didinamas, nedidinant Vyriausybės nustatyto didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičiaus.

Atkreipiame dėmesį, kad klausimas dėl papildomų lėšų skyrimo smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimui turėtų būti nagrinėjamas Ministro Pirmininko, finansų ministro ir teisingumo ministro pasitarimų apie planuojamus pasiekti rezultatus ir asignavimus metu, per kuriuos būtų priimami sprendimai dėl atitinkamų metų maksimalių valstybės biudžeto asignavimų skyrimo teisingumo ministro valdymo sričiai.

Pritarti iš dalies.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. balandžio 25 d. pasitarimo protokoliniu sprendimu (4 klausimas) atsižvelgė į Teisingumo ministerijos pateiktą informaciją dėl Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymu reglamentuotos žalos kompensavimo sistemos tobulinimo ir pritarė pasiūlymams smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo programos vykdymą perduoti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai (toliau – VGTP), o programos vykdymą dalyje dėl išmokėtų kompensacijų išieškojimo – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai (toliau – VSDF). VSDF atsisako perimti perduodamą funkciją, kadangi minėta funkcija nėra būdinga VSDF veiklai, be to reikėtų spręsti papildomo finansavimo iš valstybės biudžeto klausimą ir t.t. VGTP dalyvauja įgyvendinat valstybės politiką smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo srityje, todėl ji neprieštarauja visų funkcijų perėmimui, tame tarpe ir dėl atgręžtinių reikalavimų vykdymo. VGTP laikosi pozicijos, kad atgręžtinius reikalavimus turėtų vykdyti ir administruoti ta institucija, kuri apskaitė ir išmokėjo kompensaciją, t.y. vienas Įstatymo projekte numatytas Fondo programos vykdytojas.

Lėšų poreikis VGTP patikslintas aiškinamajame rašte.

Teisėjų taryba

1. Įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje nustatoma, kad smurtiniu nusikaltimu laikoma Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – BK) nurodyto nusikaltimo sudėties požymių turinti veika, kuria buvo tyčia atimta žmogaus gyvybė, sutrikdyta jo sveikata ar sukeltas fizinis skausmas, arba nusikaltimo žmogaus laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ar neliečiamumui sudėties požymių turinti veika. Smurtinių nusikaltimų sąrašą tvirtina Teisingumo ministerija.

Projektu siūlomas smurtinio nusikaltimo sąvokos apibrėžimas kelia neaiškumų, kokias konkrečias BK nustatytas nusikalstamas veikas reikėtų laikyti turinčias smurtinį pobūdį, taip pat, manytina, kad nepagrįstai susiaurina tokių veikų sąrašą. Pagal siūlomą apibrėžimą į smurtinio pobūdžio nusikalstamų veikų sąrašą patektų nusikalstamos veikos žmogaus gyvybei ir sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, t. y. veikos numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) XVII – XXII skyriuose (taip pat siūloma įtraukti BK 284 straipsnį). Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad smurtinio pobūdžio nusikalstamų veikų yra ir kituose BK skyriuose, pvz. XXIV skyrius „Nusikaltimai asmens privataus gyvenimo neliečiamumui“ – BK 165 straipsnis, numatantis atsakomybę už neteisėtą įsibrovimą į kito žmogaus gyvenamąją patalpą panaudojant smurtą; BK XXVIII skyrius - nusikaltimai nuosavybei - BK 180 straipsnis „Plėšimas“, 181 straipsnis „Turto prievartavimas“; XXXIV skyrius - nusikaltimai teisingumui - BK 231, 233, 234 straipsniai; XXXV skyrius „Nusikaltimai visuomenės saugumui“ – pvz. BK 250 straipsnio 3 dalis (teroro aktas), 252 straipsnis (žmogaus pagrobimas įkaitu); taip pat kituose skyriuose - BK 254 straipsnis (ginklo šaudmenų ir sprogmenų pargobimas panaudojant smurtą), BK 283 straipsnis (riaušės) ir kt.

Antra, nors Įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje ir nustatyta, kad *smurtinių nusikaltimų sąrašą tvirtina* Teisingumo ministerija, visgi abejotina, ar tai yra įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų reguliavimo dalykas, ir ar nusikalstamų veikų sąrašas neturėtų būti tvirtinamas Įstatymu. Pažymėtina, kad pagal konstitucinę

Nepritarti.

Įstatymo projekte smurtinio nusikaltimo apibrėžime yra numatyta, jog smurtinis nusikaltimas – BK nurodyto nusikaltimo sudėties požymių turinti, bet ne visiškai juos atitinkanti veika. Tačiau jeigu nusikaltimas gali būti padaromas panaudojus smurtą (sutrikdžius sveikatą, sukėlus fizinį skausmą ir pan.), pasikėsinus į laisvę ar kt., jis ir bus smurtinis. Įstatymo projekte numatyta speciali sąvoka, tačiau pažymėtina, kad šiuo metu galiojančioje Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo redakcijoje įtvirtinta taip pat speciali smurtinio nusikaltimo sąvoka, kurios žodinė konstrukcija galioja nuo 2005 m. ir dėl jos taikymo nebuvo iškilę klausimų ar teisinių ginčų.

Manome, kad patvirtintas smurtinių nusikaltimų sąrašas palengvins išvengti nereikalingus ginčus ir nukentėjusiems suprasti, ar jie turi teisę į kompensaciją.

Pažymėtina ir tai, kad šiuo metu galiojančiame smurtinių nusikaltimų sąrašė patvirtintos 57 nusikalstamos veikos, į kurių sąrašą patenka ir pastaboje nurodytos nusikalstamos veikos. Planuojama smurtinių nusikaltimų sąrašą išsiplėsti iki 73 nusikalstamų veikų.

Nurodome, kad patvirtintas smurtinių nusikaltimų sąrašas jokio savarankiško teisinio reguliavimo nenustato, o tik įtvirtinta konkrečias BK veikas. Nepritartina ir dėl nusikalstamų veikų sąrašo tvirtinimo Įstatymo projekte, nes keičiant BK tam tikrą straipsnį, reikėtų keisti ir įstatymą.

Papildomai pažymėtina, kad subjektas, tvirtinantis smurtinių nusikaltimų sąrašą, nesikeičia, t.y., juo išliktų Teisingumo ministras, kuriam šiuo metu tokia teisė yra suteikta Vyriausybės 2009 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 113.

doktriną, vykdomosios valdžios priimti įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, keisti įstatymo normų turinio, juose negali būti tokių teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes būtų pažeistas konstitucinis teisinės valstybės principas, suponuojantis teisės aktų hierarchiją. Todėl šiuo aspektu svarstyti, ar Teisingumo ministerijos sudaromas *smurtinių nusikaltimų* sąrašas neiškreips pačios smurtinio nusikaltimo sampratos, lyginant su BK plačiau apibrėžta nusikalstamos veikos, turinčios smurtinį pobūdį, samprata.

2. Šiuo metu galiojančio Įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybė turi teisę iš asmenų, kuriems šio įstatymo nustatyta tvarka kompensuota smurtiniais nusikaltimais padaryta žala, teismo tvarka išieškoti jiems sumokėtas kompensacijas, *jeigu paaiškėja, kad asmuo, kuriam buvo kompensuota smurtiniu nusikaltimu padaryta žala, neturėjo teisės į žalos kompensavimą*. Įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti ir alternatyvią sąlygą, kad valstybė turi teisę iš nukentėjusių asmenų, kuriems pagal šį įstatymą buvo kompensuota smurtiniais nusikaltimais padaryta žala, išreikalauti jiems sumokėtas kompensacijas, *jeigu įsiteisėjusiu teismo, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno procesiniu sprendimu konstatuojama, kad nebuvo padarytas smurtinis nusikaltimas*.

Įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisę į smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimą pagal šį įstatymą turi nukentėjęs asmuo. Taigi, teisė į žalos kompensavimą atsiranda esant dviem sąlygoms: jei (1) konstatuojamas nusikaltimo padarymo faktas ir (2) šis nusikaltimas yra smurtinis. Atsižvelgiant į tai, svarstyti, ar siūloma alternatyvi sąlyga nepatenka į sąlygos „jeigu paaiškėja, kad asmuo, kuriam buvo kompensuota smurtiniu nusikaltimu padaryta žala, neturėjo teisės į žalos kompensavimą“ veikimo sritį. Tai yra, jeigu įsiteisėjusiu teismo, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno procesiniu sprendimu bus konstatuota, kad nebuvo

Nepritarti.

Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad:

2. Valstybė, atstovaujama Fondo programos vykdytojo, turi teisę iš nukentėjusių asmenų, kuriems pagal šį įstatymą buvo kompensuota smurtiniais nusikaltimais padaryta žala, išreikalauti jiems sumokėtas kompensacijas, jeigu paaiškėja, kad nukentėjęs asmuo neturėjo teisės į žalos kompensavimą, arba įsiteisėjusiu teismo, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo pareigūno procesiniu sprendimu konstatuojama, kad nebuvo padarytas smurtinis nusikaltimas.

Manome, kad tai yra skirtingi atvejai, pvz. paaiškėja, kad nukentėjęs asmuo neturėjo teisės į kompensaciją, nes smurtinį nusikaltimą padarė nepakaltinamas asmuo, kuriam buvo pritaikytos priverčiamosios medicininės priemonės. Šiuo atveju veikia - smurtinis nusikaltimas padarytas buvo, tačiau padarytas nepakaltinamo asmens.

	<p>padarytas smurtinis nusikaltimas, ar tai tuo pačiu nereiškia ir to, kad nukentėjęs asmuo <i>neturėjo teisės į žalos atlyginimą</i>.</p> <p>3. Įstatymo 14 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyti sprendimai (t. y., Fondo programos vykdytojo sprendimas dėl valstybės reikalavimo teisių įgyvendinimo, kuris yra kartu ir vykdomasis dokumentas, vykdomas Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka) gali būti skundžiami Vilniaus apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. <i>Jų apskundimas nesustabdo valstybės reikalavimo teisių įgyvendinimo proceso.</i></p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 70 straipsnio 1 dalies nuostatas, teismas arba teisėjas proceso dalyvių motyvuotu prašymu arba savo iniciatyva gali imtis priemonių reikalavimui užtikrinti. Reikalavimas gali būti užtikrinamas bet kurioje proceso stadijoje, jeigu proceso dalyvis tikėtinaai pagrindžia reikalavimo pagrįstumą ir nesiėmus užtikrinimo priemonių gali būti padaryta neatitaisoma arba sunkiai atitaisoma didelė žala. Pagal šio straipsnio 3 dalį, reikalavimo užtikrinimo priemone gali būti išieškojimo pagal vykdomąjį dokumentą sustabdymas; ginčijamo individualaus teisės akto, taip pat ir suteikiančio kitam asmeniui (ne pareiškėjui) subjektines teises, galiojimo laikinas sustabdymas; kitos teismo ar teisėjo taikomos priemonės. Teismas arba teisėjas proceso dalyvių motyvuotu prašymu ar savo iniciatyva negali taikyti šio straipsnio 3 dalyje nustatytų reikalavimo užtikrinimo priemonių, jeigu tai nustatyta kituose įstatymuose, reglamentuojančiuose poveikio priemonių arba finansinio stabilumo ir patikimumo stiprinimo priemonių taikymą finansų įstaigoms (70 straipsnio 2 dalis). Taigi, pagal bendrą taisyklę administracinių bylų teisenoje teismas, esant pagrindui, turi teisę sustabdyti skundžiamo sprendimo vykdymą. Atsižvelgiant į tai, tampa neaiškus Įstatymo 14 straipsnio 5 dalies ir nurodytų Administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatus santykis. Todėl vadovaujantis teisėkūros sistemiško ir aiškumo principais</p>	<p>Nepritarti.</p> <p>Pažymėtina, kad administracinių bylų teisenoje teismas, esant Administracinių bylų teisenos įstatyme numatytam pagrindui, turi teisę sustabdyti skundžiamo sprendimo vykdymą, taigi tokia teisė yra įtvirtinta kituose teisės aktuose, t.y. Administracinių bylų teisenos įstatyme, todėl manome, kad jos papildomai aptarti Įstatymo projekte nereikia.</p>
--	---	---

<p>bei siekiant užtikrinti valstybės ir asmens interesų pusiausvyrą ginčo teisme atvejais, siūlytina apsvarstyti galimybę Įstatymo 14 straipsnio 5 dalyje nustatyti išlygą, kad tokių sprendimų apskundimas nesustabdo reikalavimo teisių įgyvendinimo, <i>išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga teismas.</i></p> <p>4. Svarstyтина, ar Įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiamos vienos iš pagrindinių šio Įstatymo sąvokų santrumpos „išlaikytinis“ įtvirtinimas yra tikslingas, kadangi ši santrumpa toliau Įstatyme vartojama vienintelį kartą, Įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje apibrėžiant kitą pagrindinę šio Įstatymo sąvoką.</p> <p>5. Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje darytina nuoroda ne į šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, o tiesiog į vienintelę nenumėruotą dalį turintį 8 straipsnį.</p> <p>6. Įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje minimas Fondo administratorius, tačiau nėra aišku, kas jis yra, ir ar vietoj jo neturėtų būti minimas Fondo programos vykdytojas.</p>	<p>Nepritarti. Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtintina sąvoka siekiama apibrėžti išlaikytinio asmens statusą, siekiant aiškumo ir apibrėžtumo.</p> <p>Pritarti. Teikiama pakoreguota Įstatymo projekto 9 straipsnio 1 dalies redakcija: 1. Prašymas kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą ir šio įstatymo straipsnio 1 dalyje 8 straipsnyje nurodytas sąlygas patvirtinantys dokumentai pateikiami teisingumo ministro nustatyta tvarka.</p> <p>Pritarti. Teikiama pakoreguota Įstatymo projekto 10 straipsnio 3 dalies redakcija: 3. Fondo programos vykdytojas turi teisę neatlygintinai gauti iš teismo, prokuratūros, ikiteisminio tyrimo įstaigų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų, užsienio valstybių kompetentingų institucijų ar kitų asmenų sprendimams dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo priimti įgyvendinti reikalingą informaciją, nurodytą šio straipsnio 2 dalyje, ir ją patvirtinančius dokumentus. Šioje dalyje nurodyti subjektai prašomą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus privalo pateikti per Fondo programos vykdytojo nurodytą terminą, kuris negali būti trumpesnis nei 5 darbo dienos. Gautus asmens duomenis Fondo administratorius Fondo programos</p>
--	--

	<p>7. Svarstyta, ar Įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje neturėtų būti paminėti ir asmens duomenys apie giminystės ryšį (kaip Įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje ir 19 straipsnio 2 dalyje), ir ar šioje straipsnio dalyje nereikėtų reglamentuoti asmens duomenų saugojimo termino ir naikinimo (kaip Įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje ir 19 straipsnio 2 dalyje).</p> <p>8. Įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje du kartus minimi šio straipsnio 1 dalyje nurodyti dokumentai, tačiau pastebėtina, kad minėtoje 1 dalyje nurodytas vienintelis dokumentas – prašymas kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą. Taip pat diskutuotina, ar Įstatymo 21 straipsnio 1, 4 ir 5 dalyse nereikėtų vartoti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos santrumpos „prašymas“.</p>	<p>vykdytojas saugo 10 metų ir naikina pasibaigus nustatytam saugojimo terminui.</p> <p>Pritarti. Teikiama pakoreguota Įstatymo projekto 14 straipsnio 3 dalies redakcija: 3. Fondo programos vykdytojas, siekdamas įgyvendinti šio straipsnio 1 ir 2 dalyje nustatytas valstybės reikalavimo teises, turi teisę tvarkyti šiuos nukentėjusio asmens ir už žalą atsakingo asmens duomenis: asmens vardą, pavardę, gimimo datą, asmens kodą, pilietybę, gyvenamąją vietą, giminystės ryšį, laisvės atėmimo bausmės vykdymo vietą, kontaktinius duomenis, mokėjimo sąskaitos rekvizitus, informaciją apie padarytą smurtinį nusikaltimą, informaciją apie asmens atžvilgiu priimtus sprendimus baudžiamosiose ir civilinėse bylose, susijusiose su smurtinio nusikaltimo padarymu ar juo padarytos žalos atlyginimu, informaciją apie asmens teistumą ir kitą informaciją, reikalingą šio įstatymo 13 straipsnyje nustatytoms valstybės reikalavimo teisėms įgyvendinti. Gautus asmens duomenis Fondo programos vykdytojas saugo 10 metų ir naikina pasibaigus nustatytam saugojimo terminui.</p> <p>Pritarti. Teikiama pakoreguota Įstatymo projekto 21 straipsnio 2, 4 ir 5 dalies redakcija: 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti dokumentai Prašymas turi būti išverstas iš versti į kitos Europos Sąjungos valstybės narės oficialią kalbą arba vieną iš jos oficialių kalbų, kuri atitinka vieną iš Europos Sąjungos institucijų kalbų, ar kitą kalbą, kurią ta Europos Sąjungos valstybė narė yra nurodžiusi Europos Komisijai kaip jai priimtina kalbą. Nukentėjusiam asmeniui negalint pateikti prašymo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų ar kitų dokumentų vertimo, vertimą atlieka Teisingumo ministerija.</p>
--	--	---

9. Nors šiuo Projektu ir nėra teikiami Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso pakeitimai, atkreiptinas dėmesys į Baudžiamojo proceso kodekso 342 straipsnio 4 dalies 9 punkto ir 357 straipsnio 8 dalies nuostatas, kuriose vartojamą terminologiją derėtų suderinti su šiuo Projektu teikiamo Įstatymo terminologija.

4. Teisingumo ministerija nukentėjusių asmenų prašymu teikia jiems pagalbą pateikdama Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingoms institucijoms ~~prašymus~~ **prašymą** kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą ir kitus reikalingus dokumentus. Teisingumo ministerija šių dokumentų pagrįstumo nevertina.

5. Teisingumo ministerija privalo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo gavimo Teisingumo ministerijoje dienos persiųsti kitų Europos Sąjungos valstybių narių kompetentingoms institucijoms ~~prašymus~~ **prašymą** kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą ir kitus reikalingus dokumentus. Šie prašymai siunčiami pagal Europos Komisijos nustatytas formas.

Pritarti.

Teikiama pakoreguota Įstatymo projekto 17 straipsnio 1 dalies redakcija:

1. Teismas įsiteisėjusių ~~sprendimų~~ **nuosprendžių** paskirti baudžiamojo poveikio priemonę – įmoka į Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą – nuorašus išsiunčia Fondo programos vykdytojui.

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
2013 03 05